

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนในชาติ เป็นเครื่องมือทางสังคมที่สำคัญยิ่งในการที่จะทำให้สมาชิกของสังคมได้เกิดการเรียนรู้ และเข้าใจกัน พร้อมกันนั้นยังเป็นเครื่องมือที่หล่อหลอมจิตใจของคนที่อยู่ในสังคมเดียวกันให้มีความรู้สึกผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แม้จะต่างกันในด้านศาสนา ประเพณี ภาษาและวัฒนธรรมก็ตาม โดยเฉพาะบริบทของจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยอมรับกันว่ามีความแตกต่างจากพื้นที่อื่นของประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างทางสังคมของจังหวัดดังกล่าวมีลักษณะพิเศษกล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 80 นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแตกต่างไปจากถิ่นอื่น ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามนั้นจะปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัดและยึดมั่นในหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ซึ่งเรียกได้ว่า ลักษณะโครงสร้างของประเพณี วัฒนธรรม รวมถึงวิถีการดำรงชีวิตของคนพื้นที่นี้ได้ดำเนินไปตามวิถีทางของอิสลามเป็นหลัก ดังนั้นการเรียนวิชาศาสนาอิสลามจึงเป็นความต้องการและเป็นความจำเป็นของมุสลิมทุกคน ด้วยเหตุนี้ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีสถาบันการศึกษาวิชาศาสนาอิสลามเกิดขึ้นโดยทั่วไป สถาบันการศึกษาประเภทหนึ่งซึ่งเป็นสถาบันสอนศาสนาอิสลามที่พบอยู่จำนวนมากและสามารถเห็นได้เกือบทั่ว ๆ ไปในบริเวณแถบนี้ คือ “ปอเนาะ”

สถาบันปอเนาะ เป็นสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้แนวทางและหลักการของศาสนาอิสลาม โดยยึดมั่นในวัฒนธรรมและประเพณีแบบดั้งเดิม ปอเนาะในอดีตมีลักษณะโครงสร้างที่ไม่ชัดเจน การเรียนการสอนอาศัยตามบ้านของผู้รู้ ตามมัสยิด เรียกผู้รู้หรือผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาอิสลามว่า “โตะครู” และเรียกผู้มาเรียนว่า “โตะปาเก” ปอเนาะดั้งเดิมส่วนใหญ่ยึดหลักการศึกษาศาสนาอิสลาม คือ เป็นการศึกษาลดชีวิตจะไม่มีลักษณะการจัดระบบการเรียนการสอนเป็นชั้นเรียน แต่จะใช้ตำราที่เรียกว่า “กีตาบ” เป็นการวัดระดับการเล่าเรียน การใช้ความรู้ที่ได้รับจาก “กีตาบ” เป็นตัวชี้วัดในการสำเร็จการศึกษา จึงไม่สามารถระบุได้ว่าผู้เรียนต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้เป็นเท่าไร

จึงจะสำเร็จการศึกษา ก็ตามแต่แต่ละเล่มจะเป็นเครื่องกำหนดการเรียนรู้ว่าเรียนรู้ได้ในระดับใด บางคนใช้เวลาเรียน 1 ปี สำหรับก็تاب 1 เล่ม แต่บางคนใช้เวลาในการเรียนถึง 3 ปีในเล่มเดียวกัน

ช่วงระยะเวลาจนถึงปัจจุบัน ปอเนาะมีการเปลี่ยนแปลงหลายประการ โดยข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) เขตการศึกษา 2 (วิระศักดิ์ จันทร์สงแสง, 2546) ระบุไว้ดังนี้

ปี พ.ศ. 2504 ยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทางกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศระเบียบว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะ โดยให้ปอเนาะยื่นเรื่องขอจดทะเบียนกับทางราชการให้ถูกต้อง

ปี พ.ศ. 2508 รัฐบาลมีมติให้คณะรัฐมนตรีจัดการเรื่องปอเนาะไปขึ้นทะเบียนแล้วแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ให้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน ให้มีหลักสูตร มีชั้นเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ มีระยะเวลาเรียนจบการศึกษาที่แน่นอน และให้เปิดสอนวิชาสามัญด้วย ทางราชการจะช่วยเหลือส่งเสริมโดยการให้เงินอุดหนุน ส่งครูไปช่วยสอนวิชาสามัญ และผ่อนปรนในเรื่องคุณสมบัติบางประการของเจ้าของ ผู้จัดการ ครูใหญ่ และครูผู้สอน โดยไม่ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497

ปี พ.ศ. 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติให้เร่งรัดปอเนาะที่ขึ้นทะเบียนแล้วทั้งหมด มาขอแปรสภาพจากปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 15 มิถุนายน 2514 ไม่เช่นนั้นให้ถือว่าปอเนาะนั้นล้มเลิกไป และหลังจากนั้นห้ามก่อตั้งปอเนาะขึ้นมาอีก หากจะตั้งต้องเปิดสอนในรูปแบบของโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามเท่านั้น

ปี พ.ศ. 2514 มีปอเนาะจำนวน 426 แห่งมายื่นความจำนงขอแปรสภาพกับทางราชการ แต่บางแห่งที่เคยขึ้นทะเบียนด้วยความจำยอม เนื่องจากถูกบีบจากทางราชการ ถูกข่มขู่จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก็ไม่ยอมแปรสภาพ อีกบางส่วนยอมแปรสภาพจากปอเนาะสู่โรงเรียน แต่สอนเฉพาะวิชาศาสนาเท่านั้น ตามหลักสูตรและแผนการสอนที่โรงเรียนปอเนาะแห่งนั้น ๆ กำหนดขึ้นมาเอง

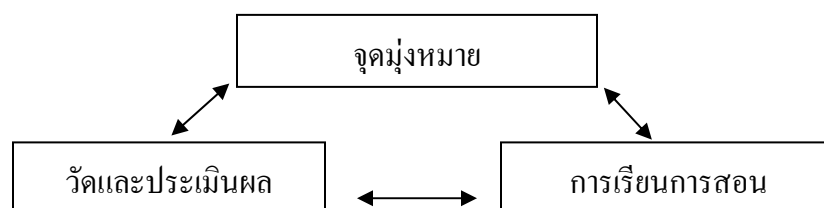
ปี พ.ศ. 2526 ชื่อโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม รัฐบาลเปลี่ยนเป็น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 และออกระเบียบการให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชน ที่สอนวิชาสามัญควบคู่วิชาศาสนาอิสลามฉบับแก้ไขครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ.2545 โดยให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนที่ได้มาตรฐาน ตามมาตรา 15 (1) 100 เปอร์เซ็นต์เต็ม ส่วนโรงเรียนที่อยู่ในระยะเตรียมความพร้อม และโรงเรียนที่เพิ่งจดทะเบียนหลังวันออกระเบียบให้เงินอุดหนุน 60 เปอร์เซ็นต์ แต่สำหรับโรงเรียนที่สอนเฉพาะวิชาศาสนา จะไม่ได้รับเงินอุดหนุนจาก

รัฐบาล ปอเนาะที่ผ่านการแปรสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้รับการพัฒนามาเป็นลำดับ

กระทั่งปัจจุบัน การบริหารและการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ บุคลากรได้รับการพัฒนาอบรม อาคารสถานที่มั่นคงถาวร ในด้านหลักสูตรได้นำเอาหลักสูตรสามัญศึกษามาใช้อย่างเต็มรูปแบบ ภายหลังจากที่ได้มีการออกกฎหมายให้ "ปอเนาะ" ขึ้นทะเบียนเป็นโรงเรียนที่ถูกต้องตามกฎหมายทำให้การพัฒนาของปอเนาะในปัจจุบันได้ถูกปรับเปลี่ยนผสมผสานตามระบบการศึกษาในสมัยใหม่มีความหลากหลายมากขึ้น โดยรัฐบาลได้เข้ามาสนับสนุนและผสมผสานระบบการศึกษาสมัยใหม่ โดยสอนทั้งวิชาสามัญและศาสนา มีข้าราชการครูเข้ามาช่วยสอน รวมถึงมีการรับรองคุณวุฒิเพื่อนำไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น

จากการศึกษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) และมาตรา 15 (2) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ควรปรับปรุงอย่างเร่งด่วนในทุกคุณภาพ (นาวาลย์ ปานากาเซ็ง, 2544) จึงมีความจำเป็นที่จะต้องหันกลับไปมองคุณลักษณะของการเรียนการสอน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และการที่จะทราบว่าผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ในระดับมากน้อยเพียงใด ก็โดยการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อจะได้ทราบว่าประสพการณ์ต่างๆ ที่จัดให้กับผู้เรียนนั้น ได้ดำเนินไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์เพียงใด และผลจากการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ก็จะทำให้ทราบว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นลำดับขั้นตอนนั้น มีพฤติกรรมใดที่พึงปฏิบัติได้จริงมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะมีส่วนพัวพันไปถึงประสพการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้กับผู้เรียนด้วยว่าควรจะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงประการใด จึงจะทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ (Stanley, 1972: 5-6)

ถ้าพิจารณาระบบการจัดการเรียนการสอนในทุกๆระดับมักจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ อยู่ 3 ประการคือ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นระบบต่อเนื่องเป็นวงจรติดต่อกัน ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของการประเมินการเรียนรู้กับระบบการเรียนการสอน

การวัดและประเมินเป็นสิ่งสำคัญในระบบการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อย ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าเป็นอย่างไร จึงเป็นกิจกรรมที่จำเป็น ผลการวัดจะถูกใช้มาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำบางอย่าง ซึ่งส่งผลต่อผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ถึงแม้การตัดสินใจในบางครั้งของครูผู้สอนอาจจะผิดพลาด อาจจะไม่ส่งผลในทันทีทันใดเหมือนบุคคลที่ประกอบวิชาชีพอื่น แต่ครูผู้สอนควรจะมีการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบแบบแผน ใช้เทคนิควิธีการที่ถูกต้องตามหลักวิชา มีวิธีการที่จะรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้เรียนด้วยเครื่องมือที่มีความหลากหลาย เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (ชวลิต ชูก่าแพง, 2550)

จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 ส่วนนี้มีความสัมพันธ์หากขาดส่วนใดส่วนหนึ่งแล้วจะทำให้การเรียนการสอนไม่สามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การวัดผลและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่ได้รับ ความสำคัญ ในฐานะที่ช่วยปรับปรุงการเรียนการสอน และตัดสินใจผลการเรียน เพื่อตรวจสอบว่า ผู้เรียน ได้พัฒนาไปตามที่หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่นี้ได้ดีที่สุดคือ “ครูผู้สอน” (กรมวิชาการ, 2534: 12) ในการประเมินผลการเรียนรู้นั้น ผู้สอนสามารถกระทำได้ทุกขั้นตอนของการเรียนการสอน ตั้งแต่ก่อนเริ่มเรียน ระหว่างการเรียน และหลังการเรียน โดยอาจใช้การประเมินทำหน้าที่ในการ ประเมินความก้าวหน้า เพื่อทราบพัฒนาการและปรับปรุงการเรียนรู้ หรือประเมินรวมสรุปเพื่อการ ตัดสินคุณค่าของการเรียนรู้รายขอของผู้เรียน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548: 7) ในปัจจุบันนี้การวัดและ ประเมินผลการเรียนได้พัฒนาไปมากด้วยกระบวนการและการวิเคราะห์ทางสถิติ ทำให้เกิดแนวคิดและ แนวปฏิบัติที่ยุ่ยากซับซ้อนมากขึ้น ในขณะที่สภาพความเป็นจริงปัจจุบันพบว่า การวัดและประเมินผล การเรียนการสอนมีหลักการและวิธีการแบบอุดมคติมากเกินไปที่ครูทั่วไปจะปฏิบัติได้ หรืออาจกล่าว ได้ว่าวิธีการบางอย่างทำได้ยากและไม่สมจริง เหล่านี้เป็นเหตุผลส่วนหนึ่งที่ทำให้ครูไม่อาจวัดและ ประเมินผลการเรียนการสอนได้ตามแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร

หรือปฏิบัติตามได้แต่ผลที่ได้คาดเคลื่อนจากสิ่งที่คาดหวัง (มนตรี อนันต์รักษ์, 2532: 127) จึงก่อให้เกิดปัญหานี้แก่ครูผู้สอน ปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่ง เฉลิมพล และชัน (2549: 117) กล่าวว่า ปัญหาการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้านการวัดและประเมินผล ตามความเห็นของผู้บริหาร พบว่า ครูบางส่วนยังไม่เข้าใจขั้นตอนการวัดและประเมินผล บางส่วนก็ยังสร้างเครื่องมือวัดผลที่ไม่เหมาะสม ไม่มีเทคนิคในการออกข้อสอบ และยังไม่มีการวิเคราะห์ความยากง่ายของข้อสอบ สอดคล้องกับ ชาร์รีฟท์ สือนิ (2545) กล่าวว่าสภาพทั่วไปของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้นยังด้อยกว่าโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ ในทุกด้าน สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ มาจากครูสอนศาสนามีวุฒิสามัญศึกษาดำ ทำให้ขาดความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา เราคงไม่สามารถคาดหวังให้ผู้สอนทุกคน เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การวัดและประเมินผล แต่ผู้สอนทุกคนควรจะต้องเข้าใจหลักการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการตัดสินผลการเรียนรู้อย่างยุติธรรม

จะเห็นได้ว่าการวัดและประเมินผล มีความสำคัญต่อการตรวจสอบคุณภาพของการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี เพื่อให้เห็นสภาพ วิถีทาง และแนวทางในการพัฒนาการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลให้การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของผู้เรียนมีความถูกต้องและเที่ยงตรงมากที่สุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์พฤติกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงานในฐานะครูผู้สอน ประสบการณ์ทางการวัดผลและประเมินผล และขนาดของโรงเรียน มีอย่างน้อย 1 ตัวที่สามารถ

พยากรณ์พฤติกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานีได้

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี
2. ทำให้ทราบปัจจัยที่สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี
3. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นครูสอนวิชาสามัญในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2550 ในจังหวัดปัตตานี จำนวน 1,516 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูสอนวิชาสามัญในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2550 ในจังหวัดปัตตานี โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 317 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรยามานะ (Yamane, 1973: 727- 728)

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่มุ่งศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 2.1 ตัวแปรอิสระ

- 2.1.1 วุฒิทางการศึกษา จำแนกเป็น
 - 2.1.1.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - 2.1.1.2 ปริญญาตรี
 - 2.1.1.3 สูงกว่าปริญญาตรี
- 2.1.2 ประสบการณ์การทำงานในฐานะครูผู้สอน (ปี)
- 2.1.3 ประสบการณ์ทางการวัดผลและประเมินผล จำแนกเป็น
 - 2.1.3.1 จบสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์
 - 2.1.3.2 จบศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ แต่ไม่ใช่วิชาเอกหรือวิชาโท สาขาการวัดและประเมินผล
 - 2.1.3.3 จบศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ วิชาเอกหรือวิชาโท สาขาการวัดและประเมินผล
- 2.1.4 ขนาดของโรงเรียน จำแนกเป็น
 - 2.1.4.1 ขนาดเล็ก
 - 2.1.4.2 ขนาดกลาง
 - 2.1.4.3 ขนาดใหญ่

2.2 ตัวแปรตาม คือ ระดับพฤติกรรมกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของ
 ครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี โดยกำหนดกรอบพฤติกรรมกรรมการ
 วัดและประเมินผลของครูในการศึกษาคั้งนี้คือ

- 2.2.1 พฤติกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนก่อนเริ่มสอน
- 2.2.2 พฤติกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนในระหว่าง
 ดำเนินการสอน
- 2.2.3 พฤติกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนหลังสิ้นสุดการสอน
- 2.2.4 พฤติกรรมในเชิงตรวจสอบและพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการ
 เรียนการสอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง การกระทำหรือการแสดงผลของครูในการใช้วิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูล แล้วอาศัยข้อมูลนั้นเพื่อตรวจสอบความรู้ ความสามารถของนักเรียนที่ได้รับจากการเรียนการสอนครั้งนี้

1.1 พฤติกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนก่อนเริ่มสอน หมายถึง พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เช่น การวิเคราะห์ความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานของเรื่องที่จะต้องเรียน การเลือกวิธีการและจัดทำเครื่องมือสำหรับวัดและประเมินผล การกำหนดเกณฑ์การผ่านรายวิชาหรือผลการเรียนรู้ การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวัดผล รวมถึงพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติเพื่อประเมินความสามารถพื้นฐานของนักเรียนก่อนเรียน เป็นต้น

1.2 พฤติกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนในระหว่างดำเนินการสอน หมายถึง พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติในการตรวจสอบความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของผู้เรียนเมื่อจบการสอนแต่ละหน่วยหรือแต่ละเรื่อง การสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนกลุ่มอ่อนก่อนที่จะเรียนเรื่องใหม่ การเลือกใช้เครื่องมือและเทคนิควิธีการในการวัดผลการเรียน เป็นต้น

1.3 พฤติกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนหลังสิ้นสุดการสอน หมายถึง พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนปลายปีหรือปลายภาคเรียน เช่น การประเมินผลการเรียนของนักเรียนปลายปี/ปลายภาคโดยสรุปรวมเพื่อตัดสินผลการเรียน การซ่อมเสริมนักเรียนที่ไม่ผ่านรายวิชา การจัดทำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การจัดทำเอกสารหลักฐานประเมินผลการเรียนรู้ รวมถึงการแจ้งผลการเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ปกครองทราบ เป็นต้น

1.4 พฤติกรรมในเชิงตรวจสอบและพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติเพื่อตรวจสอบการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของตนเอง และพัฒนาการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของตนเองให้ดีขึ้น เช่น การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือวัดผล การปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวัดผลที่มีอยู่เพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่อไป การจัดทำคลังข้อสอบ รวมถึงการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาแนวทางการวัดผล เป็นต้น

2. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่แปรสภาพและพัฒนาจากสถานศึกษาที่เรียกว่า “ปอเนาะ” และได้รับการปรับปรุงเป็น โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ตามโครงการปรับปรุงปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม พ.ศ.2508 ปัจจุบันเป็น

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) และ (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2525 เป็นโรงเรียนที่ทำการสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญหรือวิชาชีพควบคู่กันไป

3. ครูมัธยมศึกษา หมายถึง ครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี ซึ่งมี 2 ลักษณะดังนี้

(1) ครูที่เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งทางราชการส่งตัวมาเพื่อปฏิบัติหน้าที่สอนวิชาสามัญในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยได้รับเงินเดือนจากทางราชการ

(2) ครูที่ทางโรงเรียนจ้างมาสอนวิชาสามัญตามสาขาวิชาที่โรงเรียนขาดแคลน เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น โดยโรงเรียนเป็นผู้ออกค่าตอบแทนให้

4. ครูสอนวิชาสามัญ หมายถึง ครูที่สอนวิชาสามัญศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี โดยทำการสอนใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

5. วุฒิทางการศึกษา หมายถึง วุฒิทางการศึกษาที่ครูสอนวิชาสามัญในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจบการศึกษา จำแนกเป็น 3 ระดับดังนี้

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

6. ประสบการณ์การทำงานในฐานะครูผู้สอน หมายถึง จำนวนปีที่ครูทำงานในฐานะครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจนถึงปัจจุบัน

7. ประสบการณ์ทางการวัดผลและประเมินผล หมายถึง โอกาสที่ครูได้เรียนวิชาวัดผลและประเมินผลการศึกษา จำแนกเป็น 3 ระดับดังนี้

- จบสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์
- จบศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ แต่ไม่ใช่วิชาเอกหรือวิชาโท สาขาการวัดและประเมินผล
- จบศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ วิชาเอกหรือวิชาโทสาขาการวัดและประเมินผล

8. ขนาดโรงเรียน หมายถึง การกำหนดจำนวนนักเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษา พ.ศ. 2534 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

- โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนทั้งโรงเรียนไม่เกิน 500 คน
- โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนทั้งโรงเรียนตั้งแต่ 501 ถึง 1,000 คน
- โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนทั้งโรงเรียนตั้งแต่ 1,001 คน ขึ้นไป